

Odkaz:

Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 27. září 1988, Asteris AE a další proti Řecké republice a Evropskému hospodářskému společenství, spojené věci 106 až 120/87, Recueil 1988, s. 5515¹

Klíčová slova:

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce – Polymeles Protodikeio Athinon – Řecko – Rozsudek Soudního dvora – Zamítnutí žaloby na náhradu škody – Vliv na žaloby na náhradu škody projednávané před vnitrostátními soudy

Předmět:

Rozhodnutí o předběžné otázce o pravomoci soudů členského státu rozhodovat o žalobách, které podali jednotlivci proti vnitrostátním orgánům a kterými se domáhají náhrady škody vzniklé v důsledku skutečnosti, že nebyly vyplaceny podpory Společenství, o přípustnosti takových žalob s ohledem na rozsudek Soudního dvora, kterým byla zamítnuta žaloba na náhradu škody proti Společenství, a o výkladu pojmu „podpora“ ve smyslu článku 92 Smlouvy o EHS

Skutkové okolnosti:

I – Skutkové okolnosti a řízení

1. Nařízení Rady č. 1152/78 ze dne 30. května 1978 (Úř. věst. L 144, s. 1), kterým se mění nařízení Rady č. 516/77 ze dne 14. března 1977 (Úř. věst. L 73, s. 1) o společné organizaci trhů s produkty zpracovanými z ovoce a zeleniny, zavedlo režim podpory produkce některých produktů, které mají zvláštní význam v oblastech kolem Středozemního moře, mezi nimi i rajčatových koncentrátů. Podpora má za účel vyrovnat rozdíl mezi úrovní cen produktů Společenství, vypočítanou zejména na základě minimální ceny, která má být zaplacená pěstitelům rajčat a kterou stanoví Komise před začátkem každého hospodářského roku, a nákladů na zpracování, a úrovní cen produktů z třetích zemí.

2. Akt o přistoupení Řecka k Evropským společenstvím (Úř. věst. 1979, L 291, s. 17) stanoví ve svých člancích 58 a 59 postupné sblížení řeckých zemědělských cen se společnými cenami. U produktů zpracovaných z rajčat, na které se vztahuje nařízení č. 516/77, stanoví čl. 59 odst. 2 sblížení cen v sedmi postupných etapách. Článek 103 o způsobu použití režimů podpory stanovených nařízením č. 516/77 v Řecku stanoví ve svých odstavcích 1 a 2, že minimální cena platná v Řecku má být sblížena se společnou cenou podle podrobných pravidel uvedených v článku 59. Podle čl. 103 odst. 3 je výše podpory Společenství poskytované v Řecku stanovena takovým způsobem, aby vyrovnávala rozdíl mezi úrovní cen produktů třetích zemí a úrovní cen řeckých produktů stanovenou s přihlédnutím k minimální ceně a k nákladům na zpracování vzniklým v Řecku.

3. Pro každý hospodářský rok přijala Komise v rámci postupu projednání v řídicím výboru nařízení, kterým byly pro Řecko a pro ostatní členské státy stanoveny minimální ceny splatné producentům a částky produkční podpory:

¹ Jednací jazyk: řečtina

- hospodářský rok 1981/82: nařízení č. 1963/81 ze dne 10. července 1981 (Úř. věst. L 192, s. 16);
- hospodářský rok 1982/83: nařízení č. 1585/82 ze dne 21. června 1982 (Úř. věst. L 178, s. 20);
- hospodářský rok 1983/84: nařízení č. 1618/83 ze dne 15. června 1983 (Úř. věst. L 159, s. 52);
- hospodářské roky 1984/85, 1985/86 a 1986/87: nařízení č. 1709/84 ze dne 19. června 1984 (Úř. věst. L 162, s. 8).

4. Produkční podpora se stanoví pro 100 kg rajčatových koncentrátů s určitým obsahem sušiny a balených do nádob o určité hmotnosti. Pro zohlednění rozdílů, především pokud jde o koncentraci a balení, přijala Komise pro každý hospodářský rok nařízení, jímž se stanoví koeficienty, které se mají použít na částku produkční podpory pro rajčatové koncentráty:

- hospodářský rok 1981/82: nařízení č. 1962/81 ze dne 10. července 1981 (Úř. věst. L 192, s. 13);
- hospodářský rok 1982/83: nařízení č. 1602/83 ze dne 22. června 1982 (Úř. věst. L 179, s. 16);
- hospodářský rok 1983/84: nařízení č. 1615/83 ze dne 15. června 1983 (Úř. věst. L 159, s. 48);
- hospodářské roky 1984/85, 1985/86 a 1986/87: nařízení č. 1709/84 ze dne 19. června 1984 (Úř. věst. L 162, s. 8).

Tato nařízení určují vždy v příloze koeficienty nebo procenta použitelná na výši podpory podle obsahu sušiny a různých obalů menších než standardní obal.

5. Soudní dvůr, k němuž podala Řecká republika žalobu, zrušil rozsudkem ze dne 19. září 1985 (Řecká republika v. Komise, 192/83, Recueil, s. 2802) nařízení č. 1615/83, kterým se stanoví koeficienty, které se mají použít na produkční podporu pro rajčatové koncentráty, v rozsahu, v němž koeficienty stanovené tímto nařízením měly za následek nerovné zacházení mezi Řeckou republikou a ostatními členskými státy, co se týče vyrovnání dodatečných nákladů vzniklých používáním obalů menších než standardní obal uvedený v nařízení č. 1618/83, kterým se pro hospodářský rok 1983/84 stanoví minimální cena, která má být zaplacená producentům, a výše produkční podpory pro některé produkty zpracované z ovoce a zeleniny.

V posledním bodě tohoto rozsudku Soudní dvůr prohlásil, že podle článku 176 Smlouvy o EHS je povinností Komise „stanovit nové koeficienty pro Řecko nebo zavést nějaký jiný systém vyrovnávání se zohledněním skutečnosti, že režim podpory rozlišuje mezi Řeckem a ostatními členskými státy“.

6. Žaloba na náhradu škody podle článku 178 a čl. 215 druhého pododstavce Smlouvy o EHS, kterou podaly žalobkyně v původním řízení uvedené pod čísly 1 a 2, 4 až 13 a 15, byla zamítnuta rozsudkem Soudního dvora ze dne 19. září 1985 (Asteris v. Komise, 194 až 206/83,

Recueil, s. 2821) z důvodu, že protiprávnost systému koeficientů uznaná v rozsudku vydaném ve věci 192/83 „nicméně nemůže být považována za závažné porušení pravidla vyšší právní síly, ani za zjevné a závažné překročení mezí pravomoci Komise“, které by vedlo ke vzniku odpovědnosti Společenství.

7. Vzhledem k tomu, že ve věci 192/83 prohlásil Soudní dvůr nařízení č. 1615/83 za neplatné v rozsahu, v němž koeficienty stanovené tímto nařízením měly za následek nerovné zacházení mezi Řeckem a ostatními členskými státy, pokud jde o vyrovnání dodatečných nákladů vzniklých používáním obalů menších než standardní obal, přijala Komise nařízení č. 381/86 ze dne 20. února 1986 o dodatečném vyplacení produkční podpory pro obaly určitých rozměrů obsahující rajčatové koncentráty získané z řeckých rajčat v průběhu hospodářského roku 1983/84 (Úř. věst. L 44, s. 10). Nařízení, která stanoví koeficienty pro předcházející a následující hospodářské roky, nebyla změněna.

8. Žalobami uloženými v kanceláři Soudního dvora dne 14. dubna 1986 (věc 97/86) a dne 29. července 1986 (věc 193/86) podaly žalobkyně v původním řízení žalobu, kterou se domáhaly zrušení nařízení č. 381/86 a určení, že Komise odmítla vyhovět ohledně všech dotčených hospodářských roků rozsudkům ze dne 19. září 1985.

9. Současně se žalobkyně v původním řízení obrátily na Polymeles Protodikeio Athinon s žalobou na určení, že Řecká republika je povinna jim za hospodářské roky 1981/82, 1982/83 a 1983/84 vyplatit určité částky, které odpovídají rozdílu mezi skutečně přijatou podporou podle použitelných koeficientů stanovených v nařízeních Komise a podporou, na kterou by měly nárok při neexistenci protiprávnosti konstatované v rozsudku Soudního dvora ze dne 19. září 1985 (výše uvedená věc 192/83).

10. Jelikož měl Polymeles Protodikeio Athinon za to, že spor zahrnuje výklad některých pravidel práva Společenství, přerušil rozsudky ze dne 31. října 1986 řízení a požádal Soudní dvůr podle článku 177 Smlouvy o EHS, aby rozhodl o těchto předběžných otázkách:

„1) Mají vnitrostátní soudy členského státu Evropských společenství pravomoc rozhodovat v řízeních, která se týkají žalob jednotlivců proti příslušným vnitrostátním orgánům o vyplacení částek podpor, které jsou tyto orgány povinny vyplatit, ale které nevyplatily z důvodu nesprávného použití práva Společenství, a u nichž mohou vnitrostátní orgány požadovat následnou úhradu od příslušných orgánů Společenství, zvláště podle nařízení Rady (EHS) č. 729/70 o financování společné zemědělské politiky?

V případě kladné odpovědi na tuto otázku:

2) Brání skutečnost, že Soudní dvůr Evropských společenství zamítl žalobu, kterou podala mimo jiné žalobkyně v této věci proti Komisi z důvodů uvedených v rozsudku ze dne 19. září 1985 ve spojených věcech 194 až 206/83, té samé žalobkyni v tom, aby podala žalobu proti Řecké republice na náhradu škody v souvislosti se ztrátou podpor, které by bývala obdržela od příslušných řeckých orgánů, jestliže by je tyto orgány v souladu s ustanoveními nařízení Rady (EHS) č. 729/70 uplatnily vůči EZOZF?

V případě záporné odpovědi na tuto otázku:

3) Pokud jde o zaplacení náhrady škody vnitrostátními orgány jednotlivcům, kteří provozují zpracovatelské podniky a jsou příjemci podpory z titulu nařízení Rady (EHS)

č. 729/70 a č. 516/77, pokud má tato náhrada za cíl vyrovnat či napravit technickou chybu, které se dopustily příslušné orgány Společenství,

- a) postačuje k tomu, aby operace byla platná z hlediska práva Společenství (článek 92 Smlouvy o EHS), že vnitrostátní orgány toliko informují příslušné orgány Společenství, nebo
- b) musí být získáno předchozí schválení od orgánů Společenství v souladu s požadavky článku 93 Smlouvy o EHS, jak byly vyloženy a provedeny v nařízeních Rady (EHS) č. 729/70 a č. 516/77?
- c) Je žádost žalobkyň o náhradu škody, pokud se vztahuje k hospodářskému roku 1983/84, v rozporu s nařízením Komise (EHS) č. 381/86?“

11. Rozsudky Polymeles Protodikeio byly zapsány v kanceláři Soudního dvora dne 7. dubna 1987.

12. Usnesením ze dne 17. června 1987 byly věci spojeny pro účely písemné a ústní části řízení a rozsudku.

13. V souladu s článkem 20 Protokolu o statutu Soudního dvora EHS předložily písemná vyjádření dne 23. července 1987 Komise Evropských společenství, zastoupená svým právním poradcem Dimitriosem Gouloussisem, a dne 4. srpna 1987 žalobkyně v původním řízení, zastoupené Christosem Arvanitisem, Nikolaosem Tsiokasem a Giannisem Stamoulisem, advokáty v Aténách.

14. Po vyslechnutí zprávy soudce zpravodaje a stanoviska generálního advokáta Soudní dvůr rozhodl o zahájení ústní části řízení bez dokazování.

15. V souladu s čl. 95 odst.1 a 2 jednacího řádu Soudní dvůr rozhodnutím ze dne 24. února 1988 přidělil věc pátému senátu.

II – Písemná vyjádření předložená Soudnímu dvoru

1. a) *Společnosti žalující v původním řízení* připomínají, že po řeckém státu požadují zaplacení rozdílu mezi přijatými podporami a podporami, na které mají nárok na základě rozsudku Soudního dvora ze dne 19. září 1985 (výše uvedeného) pro množství rajčatových koncentrátů vyrobená v hospodářských rocích 1981/82, 1982/83 a 1983/84. Tyto žádosti nejsou žádostmi o náhradu škody podle článku 105 zákona, kterým se uvozuje řecký občanský zákoník, jak to zřejmě pochopil předkládající soud, ale o vyplacení podpor, které je řecký stát ze zákona povinen podnikům vyplatit. Podle právní úpravy Společenství musí každý členský stát vyplácet zpracovatelským podnikům stanovenou subvenci, která má vyrovnat rozdíl mezi náklady na produkty pocházející ze Společenství a cenami, za něž jsou tyto produkty nabízeny na trzích třetích zemí. Členský stát poté může žádat proplacení této podpory z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOZF). Podpora by měla být vypočítána tak, aby neporušovala zásadu rovného zacházení uvedenou v čl. 40 odst. 3 Smlouvy o EHS a čl. 4 odst. 1 řecké ústavy. Ve svých rozsudcích ze dne 19. září 1985 Soudní dvůr uznal, že s řeckými výrobci není zacházeno stejně jako s výrobci z jiných členských států, a to kvůli technické chybě, které se dopustila Komise při stanovení koeficientů. Řecký soud má pravomoc přiznat žalujícím podnikům spornou finanční podporu. Předběžná otázka týkající se pravomoci předkládajícího soudu je nerelevantní a nadbytečná,

neboť Soudní dvůr nemůže vykládat vnitrostátní ustanovení, ani rozhodovat o působnosti a pravomocech vnitrostátních soudů.

Na první otázku je tedy třeba odpovědět, že

„Soudní dvůr Evropských společenství nemá pravomoc vykládat vnitrostátní ustanovení během a u příležitosti řízení o předběžné otázce zahájeného vnitrostátním soudem, ani rozhodovat o působnosti a pravomocích vnitrostátních soudů, neboť to přísluší pouze vnitrostátnímu soudu, který věc projednává“.

b) Z rozsudků Soudního dvora ze dne 19. září 1985 vyplývá, že podpory skutečně poskytnuté řeckým podnikům podle sporných nařízení Společenství jsou v rozporu se zásadou rovného zacházení. Žádost o řádné vypočítání podpory, bez technické chyby, které se dopustila Komise, a o zaplacení rozdílu nemá nic společného se žalobou na náhradu škody podle článku 215 Smlouvy o EHS nebo s vnitrostátní podporou, na kterou se vztahují články 92 až 94 Smlouvy o EHS. Skutečnost, že nařízení č. 516/77 ve svých bodech odůvodnění uvádí, že výdaje vzniklé členskými státy jsou financovány Společenstvím v souladu s nařízením Rady (EHS) č. 729/70 ze dne 21. dubna 1970 o financování společné zemědělské politiky (Úř. věst. L 94, s. 13), dokazuje, že odkaz na články 92 a 93 není relevantní. Zmínky předkládajícího soudu o článcích 215 a 92 až 94 Smlouvy o EHS jsou tudíž zavádějící, nadbytečné a neužitečné.

Na druhou otázku je tedy třeba odpovědět, že

„procesní prostředek, který čl. 215 druhý pododstavec Smlouvy o EHS poskytuje jednotlivcům proti protiprávním normativním aktům orgánů Společenství (žaloby mající povahu žalob na náhradu škody), je samostatný a nezávislý na procesním prostředku, který mohou mít jednotlivci k dispozici proti vnitrostátním orgánům podle procesních ustanovení členských států, zvláště když v důsledku nesprávného použití ustanovení práva Společenství, která jsou přímo použitelná ve všech členských státech, vnitrostátní orgány brání jednotlivcům, aby získali finanční subvence stanovené těmito ustanoveními, nebo jim vyplácejí sníženou částku, a tím porušují zásadu rovného zacházení, jak je potvrzeno Soudním dvorem Evropských společenství, zejména mohou-li být tyto platby předmětem následné úhrady z EZOZF podle nařízení Rady (EHS) č. 729/70“.

c) Nařízení č. 381/86, přijaté na základě rozsudků ze dne 19. září 1985, stanovilo vyšší rozdíl v podpoře, který byl důsledkem technické chyby, již bylo postiženo nařízením č. 1615/83. Vnitrostátní soud by měl přezkoumat pouze to, zda byl rozdíl v podpoře vypočítán přesně podle požadavku žalobkyň, s přihlédnutím k nutnosti vyrovnat vyšší zpracovatelské náklady, a zda je v souladu s ustanoveními nařízení č. 381/86 přijatého pro hospodářský rok 1983/84.

Na třetí otázku je tedy třeba odpovědět, že

„v rámci řízení podle článku 177 Smlouvy o EHS se Soudní dvůr Evropských společenství nemůže vyjadřovat k meritu sporu probíhajícího před vnitrostátním soudem tím, že by přezkoumával finanční údaje, zvláště když v dřívějším rozsudku vynesném v kontextu jiného řízení Soudní dvůr stanovil jasná kritéria pro určení výše sporného rozdílu podpor, což vedlo k věci, která byla předložena vnitrostátnímu soudu“.

2. a) Podle *Komise* nespadá první otázka do pravomoci Soudního dvora; pravomoc vnitrostátního soudu rozhodnout v určité věci musí být posouzena na základě vnitrostátního práva, a to i když je v uvedené věci vnitrostátní soud vyzván k použití práva Společenství.

Na první otázku je namístě odpovědět, že

„rozhodnutí ohledně pravomoci *Polymeles Protodikeio Athinon* ve věcech, jichž se týkají jeho usnesení č. 7085 až 7099/86, nespadá do pravomoci Soudního dvora Evropských společenství“.

b) Druhá otázka se týká přípustnosti žaloby podané žalobkyněmi v původním řízení a rozsahu, v němž se na věc vztahuje překážka věci rozsouzené vzhledem k rozsudku Soudního dvora ze dne 19. září 1985 vydanému ve věcech 194 až 206/83. Tento rozsudek zakládá překážku věci rozsouzené mezi Komisí a společnostmi, které by se již nemohly s touto věcí znovu obrátit na Soudní dvůr nebo se domáhat předmětných částek na Komisi. Otázka, zda žalobní návrhy řeckých společností předložené vnitrostátnímu soudu jsou opodstatněné, se týká odpovědnosti členského státu za údajně protiprávní jednání, jehož je původcem, a vymyká se pravomoci *ratione personae* Soudního dvora. Tato otázka by měla být vyřešena na základě řeckého občanského soudního řádu, ačkoli je třeba mít na paměti, že rozsudky Soudního dvora nelze považovat za cizí rozhodnutí ve smyslu řeckého práva.

Na druhou otázku je namístě odpovědět, že

„otázka, zda skutečnost, že Soudní dvůr Evropských společenství ve svém rozsudku ze dne 19. září 1985 zamítl žaloby podané proti Komisi společností *Asteris* a dvanácti dalšími řeckými společnostmi (věci 194 až 206/83), brání žalobkyním v tom, aby podaly k řeckému soudu žaloby proti řecké vládě na zaplacení částek, které by bývaly obdržely od příslušných řeckých orgánů, kdyby je tyto orgány uplatnily vůči EZOZF v souladu s nařízením Rady (EHS) č. 729/70, není otázkou výkladu práva Společenství.“

Podpůrně: při zkoumání opodstatněnosti žalob, jichž se týkají jeho usnesení č. 7085 až 7099/86, je *Polymeles Protodikeio Athinon* povinen brát v úvahu rozsudek Soudního dvora Evropských společenství ze dne 19. září 1985 (věci 194 až 206/83)“.

c) Skutečnosti zmiňované v předkládacích rozsudcích neodůvodňují kvalifikovat částky požadované po řeckém státu jako „podpory“. Článek 92 se totiž týká podpor poskytovaných členskými státy, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují některé podniky. Pokud by vnitrostátní soud považoval žaloby za opodstatněné, částky, jejichž vyplacení se požaduje, by nepředstavovaly podporu poskytovanou řeckým státem, ale výkon soudního rozhodnutí. První dvě části třetí otázky jsou tudíž bezpředmětné.

Na první a druhou část třetí otázky je třeba odpovědět takto:

„Na zaplacení odškodného řeckými orgány na základě rozhodnutí soudu jednotlivcům-vlastníkům podniků vyrábějících rajčatové koncentráty, které jsou příjemci subvencí podle nařízení Rady (EHS) č. 729/70 a 516/77, má-li toto odškodnění povahu vyrovnání nebo nápravy technické chyby, již se dopustily příslušné orgány Společenství, se nevztahují články 92 a 93 Smlouvy o EHS.“

Pokud jde o otázku, zda podané žaloby nejsou v rozporu s nařízením č. 381/86, *Komise* upozorňuje, že toto nařízení je předmětem žaloby na neplatnost (spojené věci 97, 99, 193 a

215/86). Tytéž částky nemohou být žalobkyním v původním řízení vyplaceny dvakrát, jednou na základě práva Společenství a podruhé na základě řeckého práva.

Na třetí část třetí otázky je třeba odpovědět takto:

„S ohledem na nařízení Komise (EHS) č. 381/86 nesmí zaplacení náhrady škody požadované výše uvedenými žalujícími společnostmi po řeckém státu za hospodářský rok 1983/84 vést k jejich bezdůvodnému obohacení.“

Právní otázky:

¹ Rozsudky ze dne 30. října 1986, došlými Soudnímu dvoru dne 7. dubna 1987, položil Polymeles Protodikeio Athinon na základě článku 177 Smlouvy o EHS tři předběžné otázky týkající se pravomoci vnitrostátních soudů rozhodovat o žalobách na náhradu škody podaných jednotlivci proti vnitrostátním orgánům z důvodu podpor nevyplacených v rámci společné zemědělské politiky, přípustnosti takových žalob s ohledem na překážku věci rozsouzené vyplývající z rozsudku Soudního dvora, kterým byla zamítnuta žaloba na náhradu škody podaná proti Komisi, a výkladu pojmu podpory ve smyslu článku 92 Smlouvy o EHS.

² Tyto otázky vyvstaly v rámci sporu mezi společnostmi uvedenými pod čísly 1 až 15 a Řeckou republikou o vyplacení náhrady za podpory, které nebyly vyplaceny řeckým výrobcům rajčatových koncentrátů v důsledku technické chyby, jejíž existenci shledal Soudní dvůr a kterou byly postiženy právní předpisy Společenství.

Ke skutečnostem předcházejícím věci

³ Rozsudkem ze dne 19. září 1985 (Řecká republika v. Komise, 192/83, Recueil, s. 2791) Soudní dvůr, který rozhodoval o žalobě podané Řeckou republikou, zrušil nařízení Komise č. 1615/83 ze dne 15. června 1983, kterým se stanoví koeficienty, které se mají použít na produkční podporu pro rajčatové koncentráty v hospodářském roce 1983/84 (Úř. věst. L 159, s. 48).

⁴ Ke zrušení došlo v rozsahu, v němž koeficienty stanovené tímto nařízením měly za následek nerovné zacházení mezi Řeckou republikou a ostatními členskými státy, pokud jde o vyrovnání dodatečných nákladů vzniklých používáním obalů menších než standardní obal uvedený v nařízení Komise č. 1618/83 ze dne 15. června 1983, kterým se pro hospodářský rok 1983/84 stanoví minimální cena, která má být zaplacena producentům, a výše produkční podpory pro některé produkty zpracované z ovoce a zeleniny (Úř. věst. L 159, s. 52).

⁵ V uvedeném rozsudku Soudní dvůr rovněž prohlásil, že podle článku 176 Smlouvy o EHS je Komise povinna stanovit nové koeficienty pro Řecko nebo zavést nějaký jiný systém vyrovnávání se zohledněním skutečnosti, že režim podpory rozlišuje mezi Řeckem a ostatními členskými státy.

⁶ V rozsudku z téhož dne (Asteris v. Komise, 194 až 206/83, Recueil, s. 2815) zamítl Soudní dvůr žalobu na náhradu škody podle článku 178 a čl. 215 druhého pododstavce Smlouvy o EHS, kterou podali řečtí výrobci rajčatových koncentrátů, z důvodu, že protiprávnost systému koeficientů uznaná v rozsudku ze dne 19. září 1985 (192/83, výše uvedený) nemůže být považována za závažné porušení pravidla

vyšší právní síly, ani za zjevné a závažné překročení mezi pravomoci Komise, které by vedlo ke vzniku odpovědnosti Společenství.

7 V souladu s rozsudkem ze dne 19. září 1985 (192/83, výše uvedený) přijala Komise nařízení č. 381/86 ze dne 20. února 1986 o dodatečném vyplacení produkční podpory pro obaly určitých rozměrů obsahující rajčatové koncentráty získané z řeckých rajčat v průběhu hospodářského roku 1983/84 (Úř. věst. L 44, s. 10).

8 Ve svém rozsudku ze dne 26. dubna 1988 (Asteris a další a Řecká republika v. Komise, 97, 193, 99 a 215/86, Recueil, s. 2181) zrušil Soudní dvůr, který rozhodoval o žalobách podaných Řeckou republikou a výrobními podniky, odmítnutí Komise plně vyhovět rozsudku ze dne 19. září 1985 (192/83, výše uvedený) a poskytnout dodatečnou platbu produkční podpory pro obaly určitých rozměrů obsahující rajčatové koncentráty získané z řeckých rajčat v průběhu hospodářských roků 1984/85, 1985/86 a 1986/87, jak ji k tomu vyzvala Řecká republika podle článku 175.

9 Souběžně s obesláním Soudního dvora ve spojených věcech 97, 193, 99 a 215/86 (výše uvedený rozsudek ze dne 26. dubna 1988) podaly podniky uvedené pod čísly 1 až 15 žalobu k Polymeles Protodikeio Athinon, již se domáhaly určení, že Řecká republika je povinna jim vyplatit za hospodářské roky 1981/82, 1982/83 a 1983/84 určité částky, které odpovídají rozdílu mezi skutečně přijatou podporou podle použitelných koeficientů stanovených v nařízeních Společenství a podporou, na kterou by měly nárok, jestliže by tato nařízení nebyla postížena protiprávností, kterou konstatoval Soudní dvůr ve svém rozsudku ze dne 19. září 1985 (192/83, výše uvedený).

10 Za těchto okolností rozhodl Polymeles Protodikeio Athinon v rozsudcích ze dne 31. října 1986 o přerušení řízení, dokud se Soudní dvůr nevyjádří k následujícím předběžným otázkám:

„1) Mají vnitrostátní soudy členského státu Evropských společenství pravomoc rozhodovat v řízeních, která se týkají žalob jednotlivců proti příslušným vnitrostátním orgánům o vyplacení částek podpor, které jsou tyto orgány povinny vyplatit, ale které nevyplatily z důvodu nesprávného použití práva Společenství, a u nichž mohou vnitrostátní orgány požadovat následnou úhradu od příslušných orgánů Společenství, zvláště podle nařízení Rady (EHS) č. 729/70 o financování společné zemědělské politiky?

V případě kladné odpovědi na tuto otázku:

2) Brání skutečnost, že Soudní dvůr Evropských společenství zamítl žalobu, kterou podala mimo jiné žalobkyně v této věci proti Komisi z důvodů uvedených v rozsudku ze dne 19. září 1985 ve spojených věcech 194 až 206/83, té samé žalobkyni v tom, aby podala žalobu proti Řecké republice na náhradu škody v souvislosti se ztrátou podpor, které by bývala obdržela od příslušných řeckých orgánů, jestliže by je tyto orgány v souladu s ustanoveními nařízení Rady (EHS) č. 729/70 uplatnily vůči EZOZF?

V případě záporné odpovědi na tuto otázku:

- 3) Pokud jde o zaplacení náhrady škody vnitrostátními orgány jednotlivcům, kteří provozují zpracovatelské podniky a jsou příjemci podpory z titulu nařízení Rady (EHS) č. 729/70 a č. 516/77, pokud má tato náhrada za cíl vyrovnat či napravit technickou chybu, které se dopustily příslušné orgány Společenství,
- a) postačuje k tomu, aby operace byla platná z hlediska práva Společenství (článek 92 Smlouvy o EHS), že vnitrostátní orgány toliko informují příslušné orgány Společenství, nebo
 - b) musí být získáno předchozí schválení od orgánů Společenství v souladu s požadavky článku 93 Smlouvy o EHS, jak byly vyloženy a provedeny v nařízeních Rady (EHS) č. 729/70 a č. 516/77?
 - c) Je žádost žalobkyň o náhradu škody, pokud se vztahuje k hospodářskému roku 1983/84, v rozporu s nařízením Komise (EHS) č. 381/86?“

11 Pro podrobnější popis skutkových okolností sporu, průběhu řízení a písemných vyjádření předložených podle článku 20 Protokolu o statutu Soudního dvora EHS se odkazuje na zprávu k jednání. Tyto údaje ze spisu jsou dále převzaty pouze v míře nezbytné pro úvahy Soudního dvora.

K první otázce

12 První otázce, čtené v kontextu druhé a třetí otázky a ve světle okolností projednávaného případu, jakož i odůvodnění předkládacích rozsudků, je třeba rozumět tak, že se jí předkládací soud táže, zda právo Společenství brání vnitrostátním soudům v tom, aby projednávaly žalobu, kterou se jednotlivci domáhají vůči příslušným vnitrostátním orgánům náhrady škody, která jim vznikla tím, že jim nebyly vyplaceny podpory Společenství v důsledku chyby, kterou byly postiženy právní předpisy Společenství.

13 V tomto ohledu je namístě nejdříve upozornit, že pokud jde o žaloby na náhradu škody, právo Společenství se nedotýká vnitrostátních pravidel soudní pravomoci týkajících se sporů vedených státními příslušníky dotyčného státu.

14 Výlučná pravomoc Soudního dvora existuje pouze v případě, kdy žaloba sleduje zaplacení dovolávané škody, která je přičitatelná Společenství, jež má podle čl. 215 druhého pododstavce Smlouvy o EHS povinnost nahradit v souladu s obecnými zásadami společnými právním řádům členských států škodu způsobenou jeho orgány nebo jeho zaměstnanci při výkonu jejich funkcí. Určení této odpovědnosti spadá podle článku 178 do pravomoci Soudního dvora, s vyloučením pravomoci jakéhokoliv vnitrostátního soudu (rozsudek ze dne 14. ledna 1987, Bedburg, 281/84, Recueil, s. 84).

15 Na první otázku je proto třeba odpovědět tak, že Soudní dvůr má výlučnou pravomoc podle článku 178 Smlouvy o EHS projednávat žaloby na náhradu škody podané proti Společenství na základě čl. 215 druhého pododstavce Smlouvy o EHS. Naproti tomu vnitrostátním soudům zůstává zachována pravomoc projednávat žaloby na náhradu škod, které způsobily soukromým osobám vnitrostátní orgány při uplatňování práva Společenství.

Ke druhé otázce

16 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda rozsudek Soudního dvora ze dne 19. září 1985 (194 až 206/83, výše uvedený), kterým byla zamítnuta žaloba na náhradu škody podaná výrobcí rajčatových koncentrátů proti Komisi, brání žalobě na náhradu škody, kterou podali ti samí výrobci proti řeckému státu.

17 V tomto ohledu je třeba připomenout, že ve svém rozsudku ze dne 19. září 1985 (194 až 206/83, výše uvedený) Soudní dvůr uznal, že Společenství nese odpovědnost za protiprávnost systému koeficientů, potvrzenou v rozsudku z téhož dne ve věci 192/83, a že Soudní dvůr má tudíž pravomoc rozhodovat o žalobě na náhradu škody podle článku 178 a čl. 215 druhého pododstavce Smlouvy. V tomtéž rozsudku Soudní dvůr ovšem žalobu na náhradu škody zamítl z důvodu, že technická chyba, kterou trpí právní úprava Společenství, sice objektivně vyústila v nerovnost zacházení s řeckými výrobci, avšak nemůže být považována za závažné porušení pravidla vyšší právní síly, ani za zjevné a závažné překročení mezi pravomoci Komise, které by vedlo ke vzniku odpovědnosti Společenství.

18 Tento rozsudek Soudního dvora brání tomu, aby vnitrostátní orgán, který pouze použil právní úpravu Společenství a jemuž nelze přičítat protiprávnost, jíž tato úprava trpí, mohl nést odpovědnost z týchž důvodů.

19 Rozsudek Soudního dvora však nebrání žalobě podané z jiných důvodů, než je protiprávnost právní úpravy Společenství dotčené v uvedeném rozsudku, proti příslušným vnitrostátním orgánům za účelem náhrady škody, kterou vnitrostátní orgány způsobily soukromým osobám, a to i když tyto orgány jednaly v rámci práva Společenství.

20 Za těchto okolností je třeba na druhou otázku odpovědět, že rozsudek Soudního dvora ze dne 19. září 1985 (194 až 206/83, výše uvedený), kterým byla zamítnuta žaloba na náhradu škody podaná výrobcí rajčatových koncentrátů proti Společenství na základě článku 178 a čl. 215 druhého pododstavce Smlouvy o EHS, nebrání tomu, aby ty samé podniky podaly žalobu na náhradu škody proti řeckému státu založenou na jiných důvodech, to znamená na důvodech spočívajících v pochybení nebo jednání samotných řeckých orgánů, i když tyto orgány jednaly v rámci práva Společenství.

Ke třetí otázce

21 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda náhrady škody, jejichž zaplacení dotyčným podnikům může být uloženo řeckému státu jako náhrada za újmu, která byla způsobena technickou chybou, kterou trpí právní úprava Společenství, mají být považovány za podpory ve smyslu článků 92 a 93 Smlouvy o EHS a zda nařízení č. 381/86 brání žalobě na náhradu škody, kterou podaly dotyčné podniky proti řeckému státu.

22 Pokud jde o první část třetí otázky, je namístě připomenout, že zákaz veřejných podpor, stanovený v čl. 92 odst. 1 Smlouvy o EHS, zahrnuje veškeré podpory poskytované státy nebo ze státních prostředků podnikům (rozsudek ze dne 22. března 1977, Steinicke, 78/76, Recueil, s. 595), a týká se tedy zásahů veřejné povahy, které by mohly mít za následek narušení obvyklých podmínek obchodu mezi členskými státy (rozsudek ze dne 10. října 1978, Hansen, 148/77, Recueil, s. 1787).

23 Z toho vyplývá, že veřejné podpory, to znamená opatření veřejných orgánů, jimiž se zvýhodňují určité podniky nebo určité výrobky, mají zcela odlišnou právní povahu než náhrada škody, jejíž zaplacení může být uloženo příslušným vnitrostátním orgánům jako náhrada jednotlivcům za újmu, kterou jim tyto orgány způsobily.

24 Na první část třetí otázky je tedy třeba odpovědět, že náhrady škody, jejichž zaplacení jednotlivcům může být uloženo vnitrostátním orgánům jako náhrada za újmu, kterou těmto jednotlivcům způsobily, nepředstavují podpory ve smyslu článků 92 a 93 Smlouvy o EHS.

25 Pokud jde o druhou část třetí otázky, je v souladu s ustálenou judikaturou třeba rozlišovat mezi žalobami na náhradu škody vyplývající z protiprávnosti, jaká byla konstatována v rozsudku Soudního dvora ze dne 19. září 1985, a žalobou na zaplacení částek dlužných na základě právních předpisů Společenství, která by nemohla být podána podle článku 178 a čl. 215 druhého pododstavce Smlouvy o EHS (viz rozsudky ze dne 4. října 1979, Ireks, 238/78, Recueil, s. 2955; DGV, 241, 242, 245 až 250/78, Recueil, s. 3017; Interquelle, 261 a 262/78, Recueil, s. 3045; Dumortier, 64 a 113/76, 167 a 239/78, 27, 28 a 45/79, Recueil, s. 3091).

26 Toto rozlišování mezi žalobou na náhradu škody a žalobou na zaplacení platí rovněž tehdy, když u vnitrostátních soudů usilují jednotlivci o prokázání odpovědnosti vnitrostátních orgánů příslušných pro uplatňování práva Společenství.

27 V tomto ohledu je namístě připomenout, že nařízení č. 381/86, kterým bylo nahrazeno nařízení č. 1615/83 zrušené rozsudkem ze dne 19. září 1985 ve výše uvedené věci 192/83, přiznalo řeckým podnikům dodatečnou podporu, která jim nebyla vyplacena v důsledku technické chyby v nařízení, které Soudní dvůr zrušil.

28 Ačkoliv žalující podniky tak mohly obdržet platby částek, na něž měly nárok podle právních předpisů Společenství, nezabývá je to práva podat žalobu na náhradu škody, ve které budou požadovat náhradu za jakoukoliv škodu, která jim vznikla nad rámec těchto částek v důsledku skutečnosti, že předmětné částky neobdržely v den, kdy by na ně normálně měly nárok.

29 Je však třeba mít na paměti, že svým rozsudkem ze dne 19. září 1985 (194 až 206/83, výše uvedený) zamítl Soudní dvůr žalobu na náhradu škody podanou žalobkyněmi proti Společenství a založenou na protiprávnosti systému koeficientů. Z odpovědi na druhou otázku navíc vyplývá, že za těchto okolností by žaloba na náhradu škody proti řeckému státu musela být založena na jiných důvodech než žaloby zamítnuté Soudním dvorem.

30 Na druhou část třetí otázky je proto třeba odpovědět, že nařízení č. 381/86, kterým se řeckým podnikům přiznává dodatečná podpora, jež jim nebyla vyplacena v důsledku technické chyby v nařízení č. 1615/83, zrušeném rozsudkem Soudního dvora ze dne 19. září 1985 (192/83, výše uvedený), nebrání dotyčným podnikům v tom, aby podaly žalobu proti řeckému státu na náhradu jakékoliv škody přesahující částky, které byly zpětně vyplaceny podle tohoto nařízení. Taková žaloba může být založena pouze na jiných důvodech, než na kterých byly založeny žaloby zamítnuté Soudním dvorem v jeho rozsudku ze dne 19. září 1985 (194 až 206/83, výše uvedený).

K nákladům řízení

- ³¹ Výdaje vzniklé Komisi Evropských společenství, která předložila Soudnímu dvoru vyjádření, se nenahrazují. Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před vnitrostátním soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud.

Z těchto důvodů

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát)

o otázkách, které mu předložil Polymeles Protodikeio Athinon rozsudky ze dne 30. října 1986, rozhodl takto:

- 1) **Soudní dvůr má výlučnou pravomoc podle článku 178 Smlouvy o EHS projednávat žaloby na náhradu škody podané proti Společenství na základě čl. 215 druhého pododstavce Smlouvy o EHS. Naproti tomu vnitrostátním soudům zůstává zachována pravomoc projednávat žaloby na náhradu škod, které způsobily soukromým osobám vnitrostátní orgány při uplatňování práva Společenství.**
- 2) **Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. září 1985 (Asteris v. Komise, 194 až 206/83, Recueil, s. 2815), kterým byla zamítnuta žaloba na náhradu škody podaná výrobcí rajčatových koncentrátů proti Společenství na základě článku 178 a čl. 215 druhého pododstavce Smlouvy o EHS, nebrání tomu, aby ty samé podniky podaly žalobu na náhradu škody proti řeckému státu založenou na jiných důvodech, to znamená na důvodech spočívajících v pochybení nebo jednání samotných řeckých orgánů, i když tyto orgány jednaly v rámci práva Společenství.**
- 3) **Náhrady škody, jejichž zaplacení jednotlivcům může být uloženo vnitrostátním orgánům jako náhrada za újmu, kterou těmto jednotlivcům způsobily, nepředstavují podpory ve smyslu článků 92 a 93 Smlouvy o EHS.**
- 4) **Nařízení Komise č. 381/86 ze dne 20. února 1986 o dodatečném vyplacení produkční podpory pro obaly určitých rozměrů obsahující rajčatové koncentráty získané z řeckých rajčat v průběhu hospodářského roku 1983/84, kterým se řeckým podnikům přiznává dodatečná podpora, jež jim nebyla vyplacena v důsledku technické chyby v nařízení Komise č. 1615/83 ze dne 15. června 1983, kterým se stanoví koeficienty, které se mají použít na produkční podporu pro rajčatové koncentráty pro hospodářský rok 1983/84, zrušeném rozsudkem Soudního dvora ze dne 19. září 1985 (Řecká republika v. Komise, 192/83, Recueil, s. 2791), nebrání dotyčným podnikům v tom, aby podaly žalobu proti řeckému státu na náhradu jakékoliv škody přesahující částky, které byly zpětně vyplaceny podle uvedeného nařízení. Taková žaloba může být založena pouze na jiných důvodech, než na kterých byly založeny žaloby zamítnuté Soudním dvorem v jeho rozsudku ze dne 19. září 1985 (194 až 206/83, výše uvedený).**